

Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Dwyrain Cymru: Adroddiad Gweithredu Blynyddol 2015

Crynodeb i Ddinasyddion

Trosolwg

Mae Cymru yn elwa ar oddeutu €2.4 biliwn o gyllid yr UE o dan bedair Rhaglen y Cronfeydd Strwythurol ar gyfer y cyfnod 2014-2020, gan gynnwys oddeutu €200 miliwn o dan Raglen Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Dwyrain Cymru¹. Bydd y Rhaglenni hyn yn canolbwyntio ar fuddsoddiadau sy'n gallu cyfrannu at greu swyddi cynaliadwy a thwf economaidd, gan grynhoi'r adnoddau yn y meysydd hynny lle mae modd cael yr effaith fwyaf.

Dyma'r Adroddiad Gweithredu Blynyddol cyntaf ar gyfer Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Dwyrain Cymru, ac mae'n ymdrin â'r blynyddoedd adrodd 2014 a 2015. Yn 2014, canolbwyntiwyd yn bennaf ar gynllunio a chyd-drafod y Rhaglenni Gweithredu newydd â'r Comisiwn Ewropeaidd, a phenderfynwyd ar drefniadau gweithredu yn ystod y flwyddyn honno hefyd. Cymeradwywyd Rhaglen Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop Dwyrain Cymru ar 21 Tachwedd 2014.

Prif gyflawniadau yn ystod y blynyddoedd adrodd 2014/2015

- Erbyn diwedd 2015, mae €72 miliwn o Grant yr UE wedi ei ymrwymo i ddeg gweithrediad sydd, ynghyd â chyllid cyfatebol, yn cynrychioli buddsoddiad o €157 miliwn.
- Sefydlwyd Pwyllgor Monitro'r Rhaglen yn ffurfiol ar 05 Rhagfyr 2014 a chyfarfu bedair gwaith yn ystod 2015. Mae gan y Pwyllgor drosolwg strategol o'r holl Gronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd yng Nghymru.
- Yn 2015 cytunodd Pwyllgor Monitro'r Rhaglen yn ffurfiol ar y canlynol ar gyfer Rhaglenni'r Gronfa Strwythurol:
 - y meini prawf o ran asesu a dethol gweithrediadau
 - strategaeth Fonitor a Gwerthuso
 - cynllun Cyfathrebu

Gellir gweld y dogfennau hyn a chofnodion Pwyllgor Monitro'r Rhaglen ar y tudalennau hynny ar wefan Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â Chronfeydd Ewropeaidd.

- Mae systemau wedi eu rhoi ar waith i reoli'r Rhaglen ac mae cyfres o ganllawiau wedi ei llunio a'i chyhoeddi ar gyfer sefydliadau sy'n dymuno gwneud cais am gyllid.

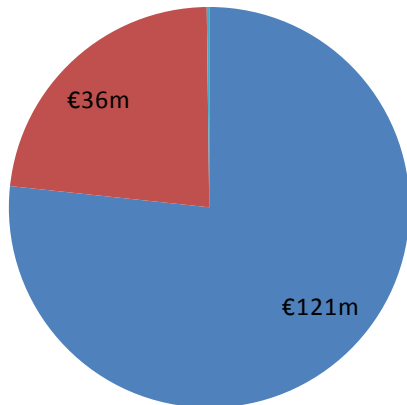
¹ Ffigurau ar gyfer dyraniadau Grant yr UE

- Yn ystod 2014/2015 gwnaed ymchwil ynglŷn â darparu grantiau i fusnesau bach a chanolig yng Nghymru gan gynnwys gwaith ymchwil yn ymwneud â'r posibilrwydd o sefydlu offerynnau ariannol i ymwneud â phob elfen o'r rhaglen. Gellir gweld yr ymchwil hwn ar wefan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru.

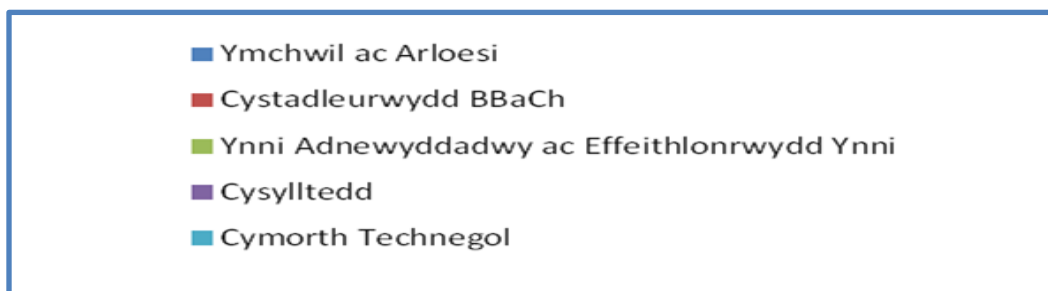
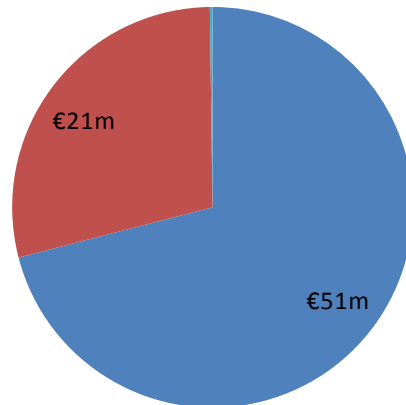
Cynnydd ariannol

Mae'r siartiau canlynol yn dangos maint yr ymrwymiad (cyfanswm a Grant yr UE) wedi ei ddadansoddi fesul echel Blaenoriaeth:

Cyfanswm cost gweithrediadau

Grant yr UE wedi ei ymrwmo

Gweithrediadau a gymeradwywyd hyd at ddiwedd 2015

Isod mae disgrifiad o'r gweithrediadau sydd wedi eu cymeradwyo o dan bob Blaenoriaeth Rhaglen. Mae astudiaethau achos o weithrediadau cymeradwy ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru www.gov.wales/eu-funding

Blaenoriaeth 1 – Ymchwil ac Arloesi

Cymeradwywyd pum gweithrediad o dan yr echel Flaenoriaeth hon. Mae hyn yn cynnwys y 'porth' i'r Flaenoriaeth drwy gyfrwng y gweithrediad cymeradwy *Smart Innovation*. Caiff hyn ei ategu gan y talebau a'r grantiau arloesi ar gyfer datblygu cynnyrch sydd ar gael drwy'r gweithrediad *Smart Cymru*. Mae cydweithio yn feganwaith allweddol i gymell ymchwil ac arloesi o safon, a bydd y gweithrediad *Smart Expertise* yn sicrhau bod gan Gymru feganwaith strategol i gymell yr agweddau hyn. Mae'r tri gweithrediad gweithio ar y cyd i ddarparu cynnig arloesi integredig a chânt eu gwerthuso ar y cyd.

Mae Canolfannau Rhagoriaeth yn cynnwys *Canolfan Ymchwil Delweddu'r Ymennydd Prifysgol Caerdydd (CUBRIC) II*, a gymeradwywyd yn ystod 2015. Caiff y seilwaith ffisegol ei ategu drwy ddefnyddio ymchwiliwr yn strategol drwy'r gweithrediad *Sêr Cymru 2* a gymeradwywyd yn 2015 hefyd. Mae cysylltiad agos rhwng y gweithrediad hwn a chynllun cysylltiedig a gefnogir drwy gyfrwng y Gronfa Gydwethredol o dan Horizon 2020.

Roedd dau 'fwlch' posibl wedi dod i'r amlwg yn y portffolio Ymchwil ac Arloesi: masnacheiddio gwyddorau bywyd ac ymchwil iechyd, a masnacheiddio TGCh ac ymchwil yn ymwneud â'r economi ddigidol. Teimlir y gall y buddsoddiad diweddar gan Lywodraeth Cymru mewn canolfan economi ddigidol yn y rhanbarth hwn leihau'r angen am fuddsoddiad o'r gronfa strwythurol o dan y thema honno.

Blaenoriaeth 2 – Cystadleurwydd Busnesau Bach a Chanolig

Cymeradwywyd pedwar gweithrediad o dan yr echel Flaenoriaeth hon. Adwaenir y rhain fel cyfres 'Busnes Cymru' o weithrediadau, sef *Cefnogi Mentergarwch*, *Cefnogi Busnesau Bach a Chanolig*, *Busnes Cymdeithasol Cymru* a *Manteisio ar Fand Eang*. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar hyrwyddo mentergarwch a sefydlu busnesau ac ar helpu busnesau bach a chanolig sydd â'r potensial i dyfu, gan gynnwys mentrau cymdeithasol, i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n llesteirio'r twf hwnnw.

Gan adlewyrchu'r pwyslais yn Rhaglenni 2014-20 ar gyllid ad-daladwy, yn arbennig drwy gyfrwng Offerynnau Ariannol, datblygwyd *Cronfa Fusnes Cymru* yn ystod 2015 ar raddfa debyg i'r cronfeydd JEREMIE a ddarparwyd yn Rhaglenni 2007-13. Bydd cynnyrch yn ymwneud â dyled, mesanîn ac ecwiti ar gael drwy'r Gronfa newydd i lenwi'r bylchau a nodwyd mewn 'asesiad rhag-werthusol' penodol.

Bydd y gweithrediadau hyn yn cyflawni'r rhan fwyaf o'r Flaenoriaeth hon. Mae bylchau posibl nad oes modd eu llenwi drwy ddefnyddio offeryn ariannol traddodiadol, ond nad ydynt yn cyfiawnhau yn llawn y defnydd o grantiau i wneud hynny, yn cael eu hystyried yn weithrediadau cymorth ad-daladwy arbenigol posibl: er enghraifft, cynllun cyllido Mentrau Cymdeithasol fyddai'n gydnaws â chyllid ad-daladwy a gweithrediadau Busnes Cymru, ac a oedd yn cael ei ddatblygu yn ystod 2015.

Nid oes unrhyw dystiolaeth eglur ar hyn o bryd o unrhyw fylchau ychwanegol yn y Flaenoriaeth; fodd bynnag, byddwn yn cadw llygad ar hyn drwy barhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid y rhanbarth a'r sector.

Blaenoriaeth 3 – Ynni Adnewyddadwy ac Effeithlonrwydd Ynni

Ni chymeradwywyd unrhyw weithrediadau o dan yr echel Flaenoriaeth hon.

Roedd yr elfen o'r Flaenoriaeth hon a oedd yn ymwneud ag ynni cymunedol ar raddfa fach yn cael ei datblygu yn ystod 2015, ac roedd cynllun ynni adnewyddadwy ar raddfa fach ar y gweill dan arweiniad Llywodraeth Cymru a'r Trydydd Sector.

Cafwyd trafodaethau â Llywodraeth Cymru hefyd ynglŷn ag effeithlonrwydd ynni y stoc dai bresennol mewn ardaloedd lle mae tlodi tanwydd ac roedd gweithrediad yn y maes hwn wrthi'n cael ei ddatblygu yn ystod 2015.

Blaenoriaeth 4 – Cysylltedd

Ni chymeradwywyd unrhyw weithrediadau o dan yr echel Flaenoriaeth hon yn ystod y cyfnod; fodd bynnag, gwnaed cynnydd da yn ystod 2015 o ran datblygu gweithrediadau. Nid yw hyn yn annisgwyl o ystyried natur y buddsoddi yn y seilwaith. Gydag arian yn brin, y flaenoriaeth fydd cefnogi cynlluniau a all esgor ar weddnewid hirdymor.

Mae cynigion megis dechrau i ddatblygu cyfleusterau trafndiaeth cynaliadwy a rhyngfoddol sy'n ei gwneud yn haws cael mynediad at waith ac addysg. Mae'r rhain yn cynnwys gwelliannau i'r rhwydwaith rheilffyrdd sy'n gysylltiedig â chynllun gweddnewid y Metro.

Ym maes seilwaith TGCh, roedd cynigion *Band Eang y Genhedlaeth Nesaf* i ddarparu'r seilwaith ar gyfer 'Gwibgyswllt' (100Mb yr eiliad) a 'Chyflym lawn' (30Mb yr eiliad) hefyd yn cael eu datblygu yn ystod 2015.

Blaenoriaeth 5 – Cymorth Technegol

Cymeradwywyd un cynllun o dan yr echel Flaenoriaeth hon. Bydd cynlluniau Tîm Ewropeaidd y Trydydd Sector yn darparu gwasanaeth cenedlaethol, cyson er mwyn cynnig gwybodaeth a chynngor, hyfforddiant a digwyddiadau a chyfleoedd rhwydweithio i'r trydydd sector ynghyd â chynrychiolaeth ar y Rhaglen, gan sefydlu cysylltiadau rhwng ffynonellau cyllido eraill yr UE megis Erasmus+ a Horizon 2020.

Roedd rhagor o weithrediadau yn cael eu datblygu yn ystod 2015, gan gynnwys ceisiadau gan Dimau Ymgysylltu Rhanbarthol o bedwar rhanbarth Cymru a gweithrediadau gan Adran Wyddoniaeth, yr Economi a Thrafnidiaeth Llywodraeth Cymru sy'n cynnwys eu cynllun cymorth a chostau refeniw Cyrff Cyfryngol.